

Prefață

Oamenii nu se deosebesc între ei numai prin trăsăturile accentuate ale firii lor, ci prin întreg felul lor de a fi. Chiar dacă nu au trăsături care să-i deosebească de media generală, ființele umane nu sunt totuși identice, deoarece există o scrie întreagă de particularități care identifică fiecare personalitate ca pe o individualitate.

Ceea ce îi deosebește pe oameni între ei este, în mare măsură, rezultatul dezvoltării lor diferite în cursul vieții, și nu numai felul lor de a fi înăscut. Comportamentul diferă în funcție de familie, de școală, de profesie și de ceilalți indivizi, cu care este populat ambientul. Două persoane cu firi înăscute asemănătoare pot ajunge în felul acesta cu totul diferite una de cealaltă, în timp ce o asemănare a destinului exterior poate avea drept rezultat ca persoane foarte diferite ca structură psihică să înceapă să semene una cu cealaltă.

Tipurile din viață – al comerciantului, al ofițerului, al funcționarului, al savantului, al învățătorului, al ospătarului – se formează datorită faptului că o anumită poziție în societate își pune amprenta pe comportamentul obișnuit.

Desigur, această cunoaștere este adesea ușurată de faptul că înclinația naturală merge în aceeași direcție și că profesiunea respectivă a fost aleasă fiindcă ea permite înclinațiilor individuale să se realizeze în modul cel mai complet. Diagnosticul personalității nu este în mod serios periclitat de influențele care intervin în perioada maturității. Asemenea influențe fixează mai mult forma ulterioară a comportamentului, și nu orientările lăuntrice.

Când un învățător își dă importanță, aceasta se explică prin obișnuința de a fi pentru copiii personajul central, și nu prin aceea că ar fi vanitos și ar vrea neapărat să joace pretutindeni primul rol. El poate fi la fel de modest ca oricare altul. Când un ofițer este scrupulos până la extreme în respectarea regulilor vieții militare, aceasta este altceva decât atunci când un om are de la natură înclinația către o mare meticulozitate. Deosebirea nu poate fi trecută cu vederea. În general, un anumit comportament dobândit prin obișnuință nu este confundat cu un comportament rezultat dintr-o particularitate lăuntrică.

Situația este, bineînțeles, alta în cazurile în care influențele speciale se produc în copilărie, mai precis în prima copilărie.

Este însă greu de spus în ce măsură asemenea influențe provoacă schimbări fundamentale în firea omului.

Sunt convins că este în firea omului să tindă a fi apreciat în societate și că el are o înclinație firească spre milă, dar modul în care cele două

trăsături se vor dezvolta în cursul vieții poate fi determinat de impresiile din perioada copilăriei.

În mod evident, conținutul aspirației respective este dat de afară. Dacă un om ambițios își va exercita ambiția într-o direcție sau alta, aceasta depinde exclusiv de influențele exterioare. Doi oameni la fel de ambițioși pot fi dușmani de neîmpăcat fiindcă urmăresc țeluri opuse.

Sentimentul datoriei poate să se manifeste în cele mai diverse feluri, direcția aleasă depinzând în întregime de societatea în care trăiește omul. Aspirațiile și înclinațiile înnăscute nu împiedică așadar, educarea omului, ele constituind, dimpotrivă, baza fără de care educația nu ar fi posibilă. Dacă într-un om nu ar exista sentimentul datoriei ca tendință înnăscută, ar fi imposibil să i se insuflă acest sentiment prin educație.

Oamenii – indiferent cum s-a ajuns la aceasta – sunt foarte diferiți. După, cum nu seamănă unul cu altul fizic, ei nu sunt la fel nici ca psihic. Trăsăturile firii omenești nu reprezintă însă un șir nesfârșit de posibilități, la care să se mai adauge eventual tranziții continue, astfel încât să se poată distinge extrem de multe trăsături speciale; realitatea este că trăsăturile care determină firea omului sunt numeroase dar nu infinite.

Ca o consecință a multiplelor posibilități de interferență, suntem de părere că atunci când este vorba de trăsăturile firii omenești s-ar cuveni să se renunțe complet la clasificări, păstrându-ne în limitele unei descrieri generale a ceea ce se constată.

Sunt de părere că putem vorbi despre trăsături fundamentale ale firii omenești, care există în mod obiectiv și a căror clasificare științifică trebuie făcută sau cel puțin încercată în ciuda numeroaselor dificultăți ce ar putea apare.

Nu este vorba de a aplica unei diversități difuze o schemă mai mult sau mai puțin valabilă, ci de a pune în evidență, în ciuda numeroaselor interferențe, trăsăturile fundamentale existente în mod obiectiv.

Trăsăturile accentuate sunt mult mai puțin numeroase decât cele ce prezintă variații, este vorba tocmai de acele însușiri care manifestă tendința de a aluneca spre anormal. Nu este cu totul lipsit de ele nici acel om care nu iese din limitele mediei. Câte ceva din trăsăturile omenești, isterice, sau paranoide există în fiecare om, dar atunci când există într-un grad redus, acestea nu apar în mod manifest în exterior. Când însă acestea ajung la o anumită intensitate, își pun amprenta pe personalitatea omului, iar când se accentuează și mai mult, ajung să perturbe structura personalității devenind astfel anormale.

Personalitățile care pot fi considerate accentuate nu sunt anormale. Dacă am interpreta cazurile acestea în alt mod, ar trebui să considerăm numai media drept normală, orice deviere de la medie fiind în acest caz patologică. În felul acesta, personalitățile care se ridică în mod clar deasupra mediei ar trebui excluse din sfera normalului.

Aceștia sunt însă tocmai acei oameni pe care îi numim „personalități”, cei care poartă propria lor amprentă. Omul care nu are nimic din ceea ce într-o

formă mult mai accentuată este paranoid, anacast, isteric, hipomaniac sau subdepresiv, poate fi, fără îndoială, considerat drept un om normal, dar în nici un caz nu poate fi o personalitate pregnantă.

Dacă vrem să apreciem evoluția unui asemenea prototip de om normal, putem admite că e puțin probabil ca el să aibă o evoluție defavorabilă, dar la fel de puțin probabil este că se va distinge într-o direcție pozitivă. Personalitățile accentuate manifestă, în schimb, vocația pentru ceva ieșit din comun, atât în sens pozitiv din punct de vedere social, cât și în sens negativ. Unii se prezintă sub un aspect negativ datorită unor împrejurări exterioare neprielnice firii lor; în alte împrejurări ar fi putut să devină oameni cu realizări deasupra mediei.

Spus mai concret, aceasta înseamnă că o personalitate hiperperseverentă poate, în condiții nefavorabile, să devină un cicălitor asocial, dar în condiții favorabile poate manifesta o sânguință neobosită. O persoană hiperexactă poate dezvolta o nevroză obsesivă, dar în împrejurări favorabile poate deveni un exemplu prin dezvoltatul simț al datoriei de care dă dovadă. O personalitate demonstrativă poate solicita insistent o pensie nemeritată, în alte condiții însă poate avea realizări artistice.

În concluzie, putem spune că drept personalități anormale ar trebui să calificăm numai pe acei oameni care se deosebesc într-o măsură atât de mare de medie, încât chiar în lipsa unor împrejurări exterioare nefavorabile au dificultăți în a se adapta cerințelor vieții.

Autorii